

Azért mégis hiányoznak

az olyan egzotikus szókapcsolatok, mint a rovátkolt barom, melyet (a csonkított névszók összerántásának módszerével) rovarrá alakított a nyelvújítás. A rovátkolt barom legalább olyan szépséges állatot képez meg az ember agyában, mint a lótetű. A lótetű nemes kiállítású, kihalóban lévő, a rossz nyelvek szerint a ló és a tetű összekeveredésével keletkezett különös lény, a harcsák nagy kedvence. Utoljára gyermekkoromban láttam kiforogni a földből, és akkor még nem tűnt kegyetlenségnek az elpusztítása. Mit nem adnék most egy igazi, élő lótetűért, hogy meglátva kimondhassam: én rovátkolt barmom!

Te pedig, oh, Fébosz! ezen alkalommal éles szabású szemedet és arculatodnak kemény és való vonásait a vidámság enyhítvén; s a Mondákságnak mosoly szádat elfutotta bugygó cseppeiből néhányat lihegő ajkimra bájolván – engedd: hogy beszédem tiszta és bökkenős hangja, nem valamely hínáros heverőhez, hanem a csiklándlágyságot nyaló, vadonc locsmoj tajtékot mammoló tiszta folyam löllyedéjkéhez hasonlítson! – így a nyelvújítás kifigurázása a Mondolatban, ám, minden antipátiám bejelentésén túl, a szöveg számomra, gonoszságával és túlzásaival, vagy éppenséggel azok miatt, izgalmas és imponáló.

Jólesnék csak úgy leírni, egy napig legalább, a mongyát, a látytát, a bánnyát és bánccsát és a szánytát, a haggyát a dönccsét társaikkal együtt, anti-Révai módra, így! Hm...

Stockholm helyett Istókhalmát, Koppenhága helyett Kappanhágót mondanék, s használnám Mózsi költő neologizmusát, Csíkhágót a Chicagó helyett.

Pillangó helyett semmiképp se lepét, venyige helyett azonban Kazinczy borágát, feltétlenül.

A bankúr, pénzcsürnök, illetve pénzkereskedő bármelyikét használnám bankár helyett. A mivolt, létalap, létege, léteny, létedelem szavakat nem a lényeg helyett. A hosszas négyszegelet, a lapegyközény, az egyközű négyszög, a közarány, illetve a téglalap közül azonban már a lapegyközény mellett döntenék.

Továbbra is a merénylő szót használnám viszont a vállalkozó helyett. No comment.

Szívesebben vagyok restnök, mint lajhár, a dologszokat irigyelném az üzletemberek helyett, lomháznak hívnám restnök diákjaimat, ha szamaraknak tartom őket, naplonyt írnék és unadék gyötörne közben, útnaklatomat keresném küldetésem helyett, zenész barátaimat dalastyánnak nevezném s nem agg énekesnek, festékenynek mondanám a naplementét, monyorú tükörben vizsgálnám nem túl szabdas arcvonásaimat, mindenményedelemen tanítanék lengenyével a gomblyukamban, emlézve, hogyan éldeltem az ifjúság nem görebből csepegtetett ízeit...

Herder bácsinak meg nyugodtan megüzenhetjük, mivel a száz év elmúlt, hogy nyugodtan bekaphatja!

Kazinczy nyelvújított, a megújított nyelv sokáig bicegett, kacsázott, sántított és botladozott, de mára annyira beleállt önmagába, hogy már jelenkorunk elrettentő nyelvi romlását, egyre bődösebb szétbomlását is túlélni képes. Lesz. Ha...

Bessenyei is tévedett, nem igaz, hogy minden nemzet a maga nyelvén lett tudós, idegenen sohasem. Felénk ez valahogy másképp működik. Úgy írhatjuk le a jelenséget: a magyar általában idegen nyelven lett (s lesz) tudós, magyaron általában sohasem.

A nyelvújításon töprengek, szavakat ízlelgetek, császna, tevepárduc, emember, lebtan, dalabáj, szarvorrú, popont, ébrény – már nem értem őket, mégsem esnek rosszul...

Zalán Tibor

NAPÚT

Irodalom, művészet,
környezet

XI. évfolyam 8. szám

A Cédrus Művészeti Alapítvány megbízásából kiadja a Napkút Kiadó Kft. Megjelenik évente tízszer.

Főszerkesztő: **Szondi György**. Szerkesztik: **Bába Szilvia** (művelődés), **Balázs Géza** (nyelvművelés), **Bognár Antal** (próza), **Elek Szilvia** (zene), **Király Farkas** (vers), **Kovács Ildikó** (szöveggondozás), **Prágai Tamás** (dokumentum), **Sebeők János** (környezet), **Szondi Bence** (törtélem), **Vincze Ferenc** (műbírálat), **Wehner Tibor** (művészet).

Szerkesztőségvezető: **Szondi Eszter**. Terjesztés: **Németh Lóránt**.

Napút-kör: **Csűrös Miklós, Gazdag Dávid, Gráfik Imre, Hankiss Elemér, Dr. Koncz Gábor, Radnóti Zsuzsa, Rakovszky Zsuzsa, Schwajda György, Konrad SutarSKI** (tiszteletbeli konzulensek).

Alapította: **Masszi Péter**. Lapterv: **Gosztola Gábor**.

Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6. mf. sz. 29. • Telefon/fax: (1) 225-3474

E-mail: napkut@gmail.com • Honlap: www.napkut.hu

A Cédrus Művészeti Alapítvány adószáma: 18110661-2-41

Nyomdai kivitelezés: Érdi Rózsa Nyomda. Terjeszti a Hírker Zrt. és az NH Zrt. ISSN: 1419-4082

B2-páholy

Zalán Tibor: Azért mégis hiányoznak. . . borítóbelső

Szóvár

Balázs Géza: Ezt fölírom! 3

Mustra

Minya Károly: Nyelvújítás napjainkban 8

Szabadkőművesség

Szigeti Csaba: A Kazinczy-net

régen és manapság 19

Péterfy Gergely: Kazinczy és Soliman 24

Máté J. György: A halál szeretete 37

Benedek Szabolcs: Mítoszok

a szabadkőművesség körül 46

Kiss Anna: Levendulakék 55

Csobánka Zsuzsa: Részlet, folytatás nélkül;

Kilátó; Tajtékos napok 56

Mirtse Zsuzsa: Háromszoba-triptichon 58

Nagypál István: Papa mesél; Anekdot. 60

Nyerges Gábor: Akkor is szertenéz;

Madárse; Számvetésvorgó 62

P. Papp Zoltán: Sokkoló flow; Politikus 64

Tárlat

Csete Ildikó munkái (színes melléklet)

Csete Ildikó: Örök jelek 65

Ádám Tamás: Zökkensz; Kompozíció;

Grimaszt karcolsz 66

Deres László: Potomság; Megtorpanás 68

Nyírfalvi Károly: a körülmények 70

Takács Tímea: Szomorúfűz; Gömb. 73

Szlamka Zsófia: Képek 74

Szabolcsi Erzsébet: Hétköznapió;

Képzelt ízekkel; Légyvárak felé, félúton. 76

Szójáték

Szójátékgyűjtő pályázatunk (szerk.) 77

Álösszetételek (Dömötör Andrea, Hidi László,

Pölcz Ádám, Terjéki Tamás) 79

Baksa Bernadett: Magánhangzó-tangó. 80

Bertalan Tivadar: Aktív fej. 81

Bóдай-Soós Judit: Eszem-iszom beszéd. 82

Csindel Klára: Az én kutyavilágom 84

Dittrich Panka: Az utolsó kötél. 86

Fábián Krisztina: Gyerekszáj 87
 Gárdonyi Éva: Játékos szóalkotások 88
 Gönczi S. Tivadar: Nyelvgyötrő ábécé 89
 Kiss-Péterffy Márta: Szóbombázó, szópóker 90
 Kisteleki Tamás: Cél 92
 Pataki Edit: Nyöszörgők;
 Mondókák, nyelvtörök, szójátékok 94
 Szabóné Horváth Anna: Bemutatom
 a Tál családot; Szeszély 95
 Szűcs Janka: Szójátékok; Várj! 96
 Tomán Zsóka haikui 97
 Tasi Ilona: Szópótlások 98
 Vadászi Árpád: Sírfeiratok 99

Ablak

Téka

Szalai Lajos: Egy klasszikus fordítás
 margójára 100
 Iancu Laura: Ahol a madár sem jár 113
 Kovács István: Anyanyelve lengyel,
 választott hazája magyar
 (Konrad Sutarski köszöntése) 117

Emlékezet

Lator László: Krónikás, ébresztő
 (S. Benedek András [1947–2009]) 119
 Vári Fábián László: Ítélet után 120
 Kovács Katáng Ferenc: Ménfőtől Ménfőcsanakig
 (Sulyok Vince [1932–2009]) 121

Illusztrációk

Kazinczy Ferenc árnyékrajzai (a Kazinczy
 Múzeum gyűjteményéből) 7, 23, 59, 61, 83
 E számunk szerzői 129

Melléklet

Káva Téka - Napút-füzetek 38.

Kölcsön-hatás
 (Román irodalom – magyar szempontok)

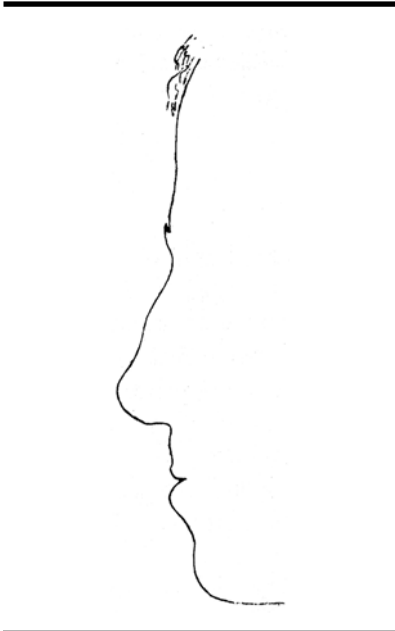
E számunk megjelenését támogatták:

NAPÚT

**Irodalom, művészet,
 környezet**

XI. évfolyam 8. szám

Szabad szóművesség

2008. április 23-án avatták fel Szépalomban a Magyar Nyelv Múzeumát. Csete Ildikó ott kiállított textilképei is az ünnepélyes esemény alkalmából ékesítették az egyik termet. A kárpitba szőtt alkotások négy magyar nyelvemlék szövegét örökítik meg sajátos szépségben. A szám színes mellékletében ezekből adunk ízelítőt.